

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Megújulás

Ira: Kacsér Illés

Időegyetem végtelenjén sötét, tragikus misztérium a zsidóság élete, külső és belső világa. Nagy buja kert ez, a szenvedés, a bánat, a fájdalom, a mardosó lépelődés tömör, nehézlátu virágaival, drámai rózsáival és halálos lilomaival, áthatolhatatlan bozótjaival, jajgató, siró, nyögdecselő madaraival, komor egével, ritka derűjével. Keressetek még egy népet, amely annyit rettegett, annyit fájt, annyit jajveszékelt, annyit futkosott a kés meg a tüzesóva elől, fedéltelessen, hazátlan, mindenkitől elhagyottan. Ezt a népet nem váltották meg a más szenvedései, ez tovább szenvedte letet, végtelenül, tovább futotta gyötrelmes pályáját: megsebzett-felsebzett emberzsákmány az idővégtelen rabszóján. Kire nézzen, amikor senki barátja a földön? Kibez kiáltson, amikor feléje tüntelen az ember? Csak a korbácsoló embernek van keze, csak annak, aki a szívébe és futás közben megbújó lepockái közé meríti a halált, de az ember, aki felemelhetné, keztelen. Csónka szobor az emberiség, csónka és kőmerev, nem látja soha, ha a földönfutó átrészket utakon és gránitokon. S ha van is szemé, füle, keze... szemei vannak, de nem lát, fülei vannak, de nem hall, kezei vannak, de nem tapint. A zsidónak senkije sehol, ő csak befelé fordulhat, csak belső hitében nyugodhat meg. Istenségben és vallásában. A földököl taszithatja, ledobhatja magáról: ez itt egy végtelen, egy roppant világ, türelmes-szerelmes egyetem, amely eltárja magát a szenvedőnek. Milyen kicsike pont ehhez képest a föld s milyen elenyésző parány az ember, a pöffeszkedő gyilkos és a merev kőbálvány egyaránt?

Az üldözött, akit mindenünnen kergetnek s akit senkisé ismer, akinek az országot a messzi messzeségben se mutat megállót, megáll az időegyetem egy-egy mérföldjelzőjénél, nyugodtan, befordul a kertjébe, gyomlálja, ápolja, öntözi ősi, misztikus virágait. Vérről és könnyel, panasszal és jajjal, de a vér, a köny, a panasz és a jajszó, amit itt csorgat el, megnyugtató, megerősítő, bizalommal és reménnyel tölti meg. Minden ter a lélek, holnapra a sanyargatott testnek is megnyílik valahol egy földi kert, ahol ledőlhet pihenni. Ő kertnek végtelenje, léleknek kertje, ő kifürkészhetetlen időarabasz, amelyen meg-megújul a biborló lélekrozsák ünnepe, Ros-Hassana! Hogy árad, özönlik feléje a szenvedő minden utról, minden öccéből és sötét sikátorból, hogy fellelegzik, hogy szívja magába a tragikus illatot! Hogy elkábul, hogy megkönnyül, hogy felmagasztosul! Hogy ontja magából a zsongó imát, melódiai öblös mélyét és magasbaturódó szárnyas malasztját. A föld paradicsoma eltűnt, de ez a lélek paradicsoma, ahol a megsebzett emberen nem szivárog vér, csak dal, a hördülő fájdalom énekké válik, a kiáltó jaj kórussá s amikor minden elhal, a szemek behunyódnak s a száj hangtalanul suttog: valahol a messziben megszólal a hegedű és a fuvola.

Ros-Hassana — ünnepek ünnepe, évek kezdete és megújulás! Két lépétt nap az időfárlól, izes gyümölcs zsidó lelkeknek. A tudás gyümölcsét már megízlette az ember, ez itt az élet gyümölcse: aki belekóstolt, érintkezik a határtalannal. Szeráfok, ofánok és szent állatok bolyonganak a fák alatt és mindenben elterül a fenség, az istenség lebegő lelke. Szent, szent, szent! — éneklük a cselédei: a szem, amely az ősi írást betűzi, látja őket, a fül hallja őket

és a száj velükénekel. Csoda-e, ha a halálra-kínzott megmaradt századok nyomasztó éveit át, csoda-e, ha újra? Csoda-e ha semmi meg nem törte, se kés, se börtön, se máglya, se halál? Minden évnek éjszakáján felgyaszolt a két nap, a sugárzó-fénylő fehérség, amikor a lélek odaáll alkotója elé, beszélget vele, megtelik az ő nagyságával, megnyugtató.

biztató örökéletének évrevaló szikráival. És egy történet évről-évre, ehhez a két ünnepnaphoz menekül a menekülő és így menekedett a legfőbb rossztól, a megsemmisüléstől. És most, hogy újra felpompázik és új remények felé indul a nép, lelkében új vigasszal, ajkán fel-frisült dallal köszönti az örökúj megújulás ünnepét.

Magyarország október 4-ike előtt kiűriti Nyugatmagyarországot

Friedrich István állítólag kikiáltotta a nyugatmagyarországi köztársaságot — Az antant büntetőrendszabályai: gazdasági és közlekedési blokádn — Della Torretta olasz külügyminiszter közvetít Magyarország és Ausztria között

— Az Új Kelet tudósítójától —

A nyugatmagyarországi események újabb stádiumba jutottak. A nagykövetség tanácsának újabb jegyzéke már megérkezett Budapestre: ez a jegyzék megismétli a legutóbbi követeléseket: október 4-ig a magyar kormánynak ki kell ürítenie a nyugatmagyarországi vármegyéket. Egy bécsi távirat szerint azonban e pillanatban

Nyugatmagyarország már köztársaság.

A bécsi távirat szerint ugyanis a Friedrich István vezetése alatt álló százas bizottság tegnap kikiáltotta az önálló és független nyugatmagyarországi köztársaságot. A bécsi körökről már érkeztek jelentések, annál meglepőbb a bécsi távirat, mely újra a legkomolyabb formában közli a köztársaság kikiáltását. Bécsi körökben nagy megütközéssel tárgyalják Friedrichnek ezt az újabb kalandját. A budapesti „Magyar Távirati Iroda” cáfolja a hírt.

Budapesten minisztertanácson foglalkoztak a nagykövetség tanácsa jegyzékével, amelyre már el is ment a válasz.

A magyar kormány a kiűrités határidejének kitolását kéri.

Oszták körökben meg vannak győződve arról, hogy Magyarország halogató politikája mögött tendenciák rejtőznek. A nagykövetség tanácsának a jegyzéke, azonban határozott hangon, hogy a határidő kitolásában alig reménykedhet a magyar kormány. A kiűritést október 4-ig végre kell hajtani, a hadsereg létszámát pedig le kell szállítani. Ha a magyar kormány vonakodnék eleget tenni a nagykövetség tanácsa követelésének, akkor mindenekelőtt életbelépnék a gazdasági szankciók.

A nagykövetség tanácsa a két ország belügyének tekinteti, hogy akár közvetlen tárgyalások, akár közvetítés útján megegyezzenek a határokról nézve, de ez csak akkor történhet meg, ha

a magyar kormány már lefegyverezte az irreguláris csapatokat és ezzel módot adott az oszták csendőrség bevonulására.

Az oszták kormány álláspontja semmiben sem változott meg: addig nem hajlandó tárgyalni Magyarországgal, míg a magyar kormány a trianoni béke feltételeirek eleget nem tett.

A bécsi antant-megbizottak az utolsó pill

A nemzeti és a liberális-párt paktuma

Bukarest, szept. 30. (RTI.) A Capsa-éteremben ma újabb tanácskozás folyt Maniu, Marzescu, Popovics Mihály, Nistor és Induletz

között a paktum ügyében. Az „Indreptarea” tudni véli, hogy a nemzeti párt több tagja Agarbiceanu, Dan Sever és Voicu Nitescu vezetésével a paktum ellen foglal állást, mindamellett a megegyezés több, mint bizonyos és csak napok kérdése annak végleges aláírása.

lanathan értesítést kaptak Budapestről, hogy a magyar kormány mégis a józanság útjára lép és az ultimátum lejártá előtt kiűriti Nyugatmagyarországot. A kormány az a terve, hogy

felszólítja a nyugatmagyarországi szabadcsapatok vezetőit, hagyjanak fel erőszakosságokkal,

mert súlyos helyzetbe sodorják az országot. Kérdéses azonban, hogy a kormány az a lépése eredményes lesz-e.

Az oszták külügyminisztérium ma hivatalos értesítést kapott arról, hogy Della Torretta olasz külügyminiszter nyilatkozott a nyugatmagyarországi kérdéstről. Az olasz külügyminiszter nyilatkozata szerint, bár a békes megegyezésre tárgyalása vannak folyamatban,

a Magyarországhoz intézett ultimátumban foglalt elhatározások érvényben maradnak.

Magyarországnak teljesítenie kell a békeszerződések követeléseit, azután tárgyalhat esetleges határkiigazításokról. Ellenkező esetben életbelép a közlekedési és gazdasági blokádn. Ezekben a rendszabályokban Ausztrián kívül elsősorban a kisantant államai vennének részt. Londoni híradás szerint a román kormány szintén részt fog venni a kényszerrendszabályok végrehajtásában, de figyelmeztette egyben az antantot,

ha erősebb rendszabályok a gazdasági blokádn nem kísérik, gyors eredmény nem remélhető.

Della Torretta olasz külügyminiszter vette kezébe a közvetítést Ausztria és Magyarország között. A kiűrités végrehajtására a magyar kormánytól már megkapta a javaslatot. Ez a javaslat állítólag nincsen ellentétben a trianoni békeszerződéssel. Az olasz külügyminiszter közölte tehát békeindítványát Schöber oszták kancellárral, aki kijelentette, hogy

az oszták kormány sürgősen tanácskozni fog a javaslat felett.

Benes és Schöber legközelebbi tanácskozása Budweissben lesz. Take Jonescu külügyminiszter Párisban tárgyal Brianddal. Pozsonyban a magyar és oszták határmegállapító bizottság október 7-én tartja meg ülését. Ha a nyugatmagyarországi kérdést addig el nem intézik, az ülés csak formális lesz.

Végeért az egyetemi sztrájk

Diákgyűlés a Menzán — Dr. Jacobovici orvoskari dékán beszéde — Megkezdődtek a beiratkozások

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A román orvostanhallgatók szövetsége, a Societatea Studentilor in Medicina, amely az egyetemi sztrájkot megindította, péntek délután három órakor általános nagygyűlésre hívta egybe az összes orvostanhallgatókat, hogy a tanári kárnak a diákok memorandumára adott válaszával kapcsolatban az egyetemi ifjúság további magatartásáról döntsenek. A gyűlés, amelyet a román menza akadémika helyiségében tartottak meg, elkeseredett hangulatban nyílt meg. A szabályoktól eltérő szigorlatok kirások miatt az egybegyűlt hallgatók még hevesebben hangsúlyozta, hogy ragaszkodnak a régi rendszer visszaállításához és több indítvány hangzott el, hogy egy bizottság azonnal utazzék le Bukarestbe s a diákság követeléseit terjessze a közoktatásügyi miniszter elé.

Pontban négy órakor megjelent dr. Jacob Jacobovici egyetemi tanár, az orvosi kar új dékánja, aki még a délelőtti folyamán bejelentette látogatását. Amikor a terembe lépett, elhalt a lélek és a dékán a legnagyobb csendben kezdte meg félórás beszédét. Engedelmet kért, hogy hozzá szólhasson a kérdéshez. Elmondta, hogy egyszerű román szülő gyermeke s életörténetével kapcsolatban ismertette az ő ifjkorának tanrendszerét. Majd tulajdonképeni mondanivalójára tért át.

— Hangsúlyozom, — mondta — hogy mint a diákság barátja jöttem el ide, de mint tanár és dékán is figyelmeztetnem kell önöket a sztrájk súlyos következményeire. Az urak elfelejtkeznek arról, hogy a tanári kar tovább bírja, mint a diákság. Engedjék meg hivatkoznom a bukaresti példára, amikor az orvosi fakultást a hallgatók hasonló magatartása miatt egy egész évre bezárták. A tanári kárnak semmi kára nem lehet a mozgalmából, de önök egy évet veszíthetnek el. Ez az eljárás teljesen indokolatlan az egyetemi hallgatók részéről, mert a tanári kar már eddig is számtalan kedvezményben részesítette a diákokat, amire sehol más egyetemen nem tudnak példát. 1919-ben, amikor a kolozsvári egyetemet átvevők, minden hallgatót megengedtek, hogy olyan nyelven vizsgázhasson, amilyenén tud, holott azt senkinek követelheti meg egy tanártól sem, hogy a hallgató kedvéért például japánul tudjon. A tanári kar megengedte a negyed- és ötödéves hallgatóknak, hogy egész éven át szigorlatozhassanak, amit a bukaresti egyetemen nem engedtek meg. Mi nem tettük azt, ami Budapesten történt, nem hoztuk be numerusz klauzuzt az idegenekre. Ellenkezőleg, azt mondtuk, hogy a diákok tehetése van, jöjjen, iratkozzék be, mi mindenkit szívesen fogadunk. Könnyítettünk a diákok helyzetén azzal is, hogy a szigorlati terminusokat mindig kitöltük, ha a hallgatók érdeke megkívánja.

— Ezeket az engedményeket a tanári kar azért tette, mert méltányolta a diákság nehéz anyagi helyzetét és mert tudta, hogy évtizedek alatt megszokott rendszerből nem lehet egy csapásra egy teljes más rendszerre áttérni. De az egyetem ifjúsága nem méltányolta a mi előzetes lépéseinket, hanem a törvényről ellenkező cselekedetekre ragadtatta magát. Bizonyítékaink vannak azonban arra, hogy azok, akik a legjobban kiképzettek az új rendszer ellen és akik egyszerűen a sztrájkmozgalom vezetői, nem a diákság érdekeit akarják szolgálni, hanem idegen célok érdekében tücsökről dobnak kőzetek és csak rendezést akarnak. Tudjuk, hogy a diákságot felbiztatták ezek az idegenek, akiknek a háta mögött hatalmas sajtó dolgozik ellenük. Ezek behunyják a szemüket, ha a román trikolórt látják. Ne hagyjátok magatokat megérszégíteni tőlük! A román diákság nem állhat idegen célok szolgálatában, mert éppen ő volt az, amely sok évvel ezelőtt is már az egységes Nemzetünkért küzdött. Ne hagyjátok magatokat félrevezetni, mert a súlyos következményeket néztek kell majd viselniük.

A diákság hazafisságára való apellát után így folytatta beszédét:

— Dr. Hatiegan Emil, a jogi fakultás dékánja meghátrált és felkért annak a kihirdetésére, hogy a joghallgatók nem képtelnek visszavonni a régi rendszert. A lapok által publikált távirat csak mese. A minisztérium nem teszi magát nevetségessé, hogy ilyen fontos ügyben táviratokat küldözgessen a diákoknak. Különösen képen már azért sem adhat ki a minisztérium ilyen rendelkezést, mert a tanári kar feliratban a leghévesebben tiltakozott az új rendszer felülvizsgálata ellen. Ellenkezőleg, a jogi kar tanári testülete elhatározta, hogy a szigorlatokat meg fogja szigorítani, nem megtorlásképen, hanem a diákság, az egyetem és a román kultúra érdekében. Mi azonban az orvosi karon lehetővé fogjuk tenni a hallgatóknak, hogy mindenki sikeresen tesse le a szigorlatait.

Ezek után Jacobovici professzor így fejezte be a beszédét:

— Ime, megmondtam, amit mondani akartam. És most még egyszer és hangsúlyozottan kijelentem, hogy a magyar rendszer visszaállítása teljesen kizárt dolog.

A diákság egyes tagjai néhány megjegyzést akartak hozzáfűzni a beszédhez, de Jacobovici dékánnak fontos ügyben távoznia kellett. Erre hosszas vita indult meg. Számtalan javaslatot terjesztettek elő, majd belátva, hogy nem áll a diákság érdekében a mostani helyzetet a végtelenségig fentartani, a gyűlés egyhangúlag elfogadta a tanári kar határozatát, úgy, hogy a feltételes beiratkozások és szigorlatra jelentkezések már meg is kezdődtek. A beiratkozás határidejét október tizenötödikéig tolják ki.

A kémskedési per tanúi

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A mai tárgyalást tíz óra előtt nyitotta meg Popescu elnök-vezetős. A tanúk kihallgatása előtt Oprea védő kifogást emelt az ellen, hogy a tárgyalás jegyzőkönyvében nem tüntették fel a szóbeli és írásbeli vallomások közötti ellentéteket. Ennek elmulasztását akarja a védelem a büntető perrendtartás 348. §-a értelmében megállapítani és ennek konstataciójára írásbeli kérvényt terjeszt a bíróság elé. Az elnök kijelenti, hogy erről a tárgyalás során kellett volna nyilatkoznia. A védő kívánságának ebben a formában a bíróság nem tehet eleget. A bíróság a tárgyalás során ugyanis megalkotta véleményét és az írásbeli bizonyítékokra nincs szükség, mert a hadbíró a törvény szerint indokolás nélkül határoz. A bíróság a kérvényre írásbeli választ ad.

Vita után az elnök elrendeli a tanúk kihallgatását.

Első tanu Gampe Rezsóné volt, aki elmondta Tamás Bandival való ismeretségét. Gampené február 11-én Nagyváradra utazott, ahol fiát a hadbíró halálra ítélt. A kolozsvári állomáson Tamás két benuattatta neki a Budapestre készülő Tamás Bandit, akit arra kért, hogy intezkedjen Pesten fia kicseréléséről. Tamás azt megígérte, de ígéretét nem teljesíthette, mert lefogták a detektívek.

Azután Nogrády Gyuláné következett, aki a Balogh János által Budapestről hozott levélről adott felvilágosítást. Ugyanerről vallott Nogrády né két fia, Félix és István is. Háromi Anna, Csónka Géza és Lebovics Kálmáné tanuvalomása után a szatmári tanúk következnek.

Dénes Sándor lapszerkesztő vallja, hogy Irányi lelkész urján tudomást szerzett egy Fehérvári Mátyas névű úgynökről, aki Szatmáron a Magyar Királyság Pártja részére adományokat gyűjt. Többedmagával Fehérvárral följelentette a törparancsnokságon.

Grotzko Gyula szatmári banigazgató, Hámon Róbert kanonok is hasonlóan vall. Fehérvári kérdi, miért vártak ezek az urak a följelentéssel másnapig, miért nem azonnal tették meg ellene a följelentést.

Szűcs Szalán szerzetes pap vallja, hogy Szabó Szeferin három sűrűnyit kapott Budapestről, kettő anyja betegsége miatt, a harmadikban az anyja halála volt jelezve. Szabó készülődött Budapestre és több ízben panaszkodott, hogy nem mehet el anyja betegágyához a körülményes és hosszadalmas utalás miatt.

Kaiser Nándor ferencrendi házfőnök vallja, hogy 1918. július 24-én van együtt Szabó Szeferinnel, aki egyetlen egyszer hagyta el a rendházat, akkor, amikor Lázárba ment kisgiteni a plebánost. Rendes engedéllyel ment.

Kellemen Ágoston kolozsvári zárda főnököt arra

nézve hallgatták ki, vajjon ismeri-e Fehérvárit. Szembesítés után sem ismerte föl.

Az elnök most tíz pernyi szünetet rendelt el. Szünet után Kovács Kálmán, az unitárius egyház titkára kijelenti, hogy Fehérvárit nem ismeri. Irodájában a gépiró kisasszonyon kívül Koltó Gábor is tartózkodni szokott. Nem emlékszik, hogy Fehérvári ott lett volna az irodahelyiségében. Móra Márton az unitárius egyház irodavezetője szintén nem ismeri Fehérvárit.

Arkosai Károly rakárnokot Berki Péterrel való ismeretsége felől hallgatták ki. Trefan Leonhard szerzetes a Magyarországra szökött Mészáros politikai magatartása felől tanuskodott. Renitens, irrédenta viselkedése miatt büntetésből elhelyezte. Imecs Károly dr. azonban korrektt magaviseletet tanúsított és ő volt, aki Mészáros államellenes cselekedeteiről jelentést tett.

Trefan jelentése után az elnök a tárgyalást hétfő délelőtti kilenc órára napolta el.

A német külügyminiszter a francia és a német ipar együttműködéséről

Berlin, szept. 30. Simons volt külügyminiszter Essenben tartott beszédében kijelentette, hogy a francia és német iparnak karteellbe kell tömörülni. A gazdasági nehézségek leküzdésének egyetlen lehetősége a megoldása nemzetközi konferencia volna, amely megoldaná a nyersanyagcsere problémáját is. Németország azonban nem képes nyugodtan együtt dolgozni, amíg Felsősziléziát nem kapta vissza.

Lloyd George Lengyelországhoz

Varsó, szept. 30. Lloyd George értesítette a városi kormányt, hogy Lengyelország mindig számíthat Anglia támogatására. Anglia azonban lesz, hogy Lengyelországban az összes belső zavart elsimítsa, mert a végleges konszolidáció csak így képzelhető el.

Polgárháború Kinában

Tokió, szept. 30. Középkinában polgárháború tört ki. Részletes jelentése még nincsenek. A harcoknak már eddig is több ezer ember áldozata van.

Litvánia és Lettország fölvetése a népszövetségbe.

Genfben táviratozza a J. C. B.: Lettország és Litvánia, valamint Esztország kérvényezték a népszövetségbe való felvételüket. A népszövetségi tanács, mielőtt a nevezett államok felvételének kérdését tárgyalás alá vette volna, figyelmeztette a felvétel kérelmező országok képviselőit, hogy az illető államok kötelezték magukat, hogy a nemzeti kisebbségekre vonatkozó összes alapelveket vállalják. Ez a figyelmeztetés abból az alkalmából történt, hogy bizonyos oldalról panaszok merültek fel Esztland és Lettország barátságatlan magatartása ügyében a nemzetiségi kisebbségek és különösen a zsidó nemzeti kisebbségek szemben. A népszövetség keltező időben vizsgálat tárgyává fogja tenni az egyes bejelentett eseteket és az illető országok kormányainak jelentését mérlegelni kívánja, mielőtt a népszövetségbe való felvétel tekintetében határozna. A zsidó delegáció állandó bizottsága memorandumot terjesztett a népszövetség elé, mely memorandum különösen Lettland és Litvánia ügyeire vonatkozik. E. Motzkin, a zsidó delegáció titkára ebben az időben Genfben tartózkodott és a tárgyalásokban részt vett.

Az északamerikai Egyesült-Államok zsidó nagykövete Törökországban.

Newyorkból táviratozza a J. C. B.: Mervádó politikai körökből szerzett információ szerint az Egyesült Államok elnöke Mr. A. C. Ratschewskyt fogja kinevezni az Egyesült Államok török nagykövetének. Ratschewsky zsidó nemzetiségű politikus — és küszöbön álló ki-nevezésével kapcsolatban, a politikai körök meglehetősen konstatalják, hogy az Egyesült-Államokban már tradícióvá vált, hogy a törökországi nagykövetet a zsidóság köréből nevezik ki. A mostani változás előtt Mr. Elkus volt az Egyesült-Államok törökországi nagykövete, ő előtte Mr. Morgenthau, mindkettő zsidó.

— **A zsidók egyenjogúsítása Lengyelországban.** Varsóból táviratozza a J. C. B.: Dr. Thon zsidó parlamenti képviselővel való előzetes tanácskozás után Pilsudski lengyel miniszterelnök konferenciára kérte a zsidó parlamenti párt összes tagjait. A konferencián a miniszterelnök kijelentette, hogy a zsidókérdés végleges megoldását Lengyelország viszonyainak végső konszolidálására elkerülhetetlennek tartja és felhívta a zsidó klubot, hogy terjeszsen be egy mindenre kiterjedő memorandumot ebben az ügyben, amely a lengyelországi zsidó nemzeti kisebbség minden követelését tartalmazza. A lengyel igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé a zsidók egyenjogúsítására.

— **Az angol parlamenti munkáspárt küldöttsége Palesztinában.** Alexandriából jelentik a J. C. B.-nek: A British Labour party kiküldöttei, akik jelenleg az egyiptomi közállapotokat tanulmányozzák, úgy határoztak, hogy tanulmányutjukat kiterjesztik Palesztinára is azzal a céllal, hogy az ottani politikai állapotokról személyesen győződjenek meg.

— **Román vasúti anyag Bulgáriában.** Szófiából jelentik: A bolgár kormány értesítette a román kormányt, hogy a háború alatt elszakított anyagokat és lokomotivokat, amelyeket a békeszerződés értelmében vissza kell szállítani Romániába, a közlekedési zavarok miatt eddig nem tudta visszaszolgáltatni. A szállításokat csak november 15-én kezdheti meg.

— **Az új szerb trónörökös.** Belgrádból jelentik: Hivatlosan közlik, hogy az új trónörökös Pál herceg, Sándor király unokaöccse lett.

— **A Magyarországon letartóztatott románok.** Bukarestből jelentik: Az „Adeverul” felszólítja a kormányt, hogy intézzen jegyzéket Magyarországhoz, a Budapesten és Debrecenben fogva tartott románok szabadlábra helyezése érdekében. A magyar kormány a románokat politikai gyanu alapján tartóztatta le.

— **Német lovak Romániának.** Bukarestből jelentik: Ma délelőtt a földművelésügyi minisztériumban bizottságot állítottak össze, hogy a Németországból Romániába szállítandó lovakat, amelyeket a Romániából annak idején a németek által zsákmányolt lovak helyett ad Németország, szétossza. A szétosztásnál először azok kerülnek sorra, akik a háború alkalmával károsodtak és ezt bizonyítani is tudják. Mintegy 7000 ló érkezik Németországból a kártérítés első részlete fejében.

— **A közmunkaügyi minisztérium megegyezést közvetít a munkások és munkaadók között.** Bukarestből jelentik: A közmunkaügyi miniszter meghatalmazta Georgian tábornokot és Popescu munkaügyi felügyelőt, hogy simítsák el az erdélyi és bánáti munkások és munkaadók között a konfliktust. A meghatározottak október harmadikán Kolozsvárra utaznak és tárgyalásokat kezdenek a munkásokkal és a munkaadókkal.

— **A népszövetség a leánykereskedelem ellen.** Genéből jelentik: A népszövetség a leánykereskedelem ellenes akcióról tárgyalt. Murray javasolta az angol konvenció elfogadását, amelyet a delegátusok között szét is osztottak. A népszövetség elhatározta, hogy a javaslat érdemleges tárgyalását addig felfüggeszti, míg az egyes kormányoktól a hozzájuk intézett kérdésre vonatkozó válasz be nem érkezik.

— **Házasság.** Wolff Rózsikát eljegyezte Klein Lajos Kolozsvárról.

— **Felakasztotta magát.** Tegnap éjszaka Gyökös András 49 éves házmaster és fűtő a börgyógyászati klinikán felakasztotta magát. Levelét hagyott hátra, amelyben bejelölte, hogy az alkohol viszi a sírba. A helyszínen dr. Ostates tisztiorvos és Pop rendőrkapitány jelent meg, jegyzőkönyvet vettek fel az esetről és elrendelték a holttest felboncolását.

— **A Fehér Bérány lakói Tanasescu államtitkáránál.** A Fehér Bérányhoz címzett kolozsvári házat, mint azt annakidején megírtuk, egy konzorcium megvette abból a célból, hogy azt szállodává alakítsa át. A lakók egy részét időközben kihelyezték, a többiek pedig felszólították, hogy igyekezzenek minél előbb kiköltözni a házból és máshol elhelyezkedni, mintha ez a világ legegyszerűbb dolga lenne. A kolozsvári lakástügyi hatóságok véleménye ebben az esetben az volt, hogy a házat nem kell átengedni szállodai célokra, hanem a vállalkozók építessenek új szállodát, amire kétségtelenül nagy szükség van. De az építkezésben érdekelték Bukarestben kieszközölte egy végzést, amely elrendeli, hogy a lakók számára utaljanak ki másfelé lakásokat. Ki is utaltak, de ebben nem volt köszönet. Hattagu családnak egy szoba-konyhából álló lakás jutott, iróembernek, akinek esőndre van szüksége, lármás helyen utaltak ki egyébként nem megfelelő lakást. A lakók ma délelőtt küldöttségileg jelentek meg Tanasescu államtitkáránál, akinek elpanaszolták sérelmeiket. Az államtitkár kijelentette, hogy mindenki maradhat a lakásában addig, amíg neki megfelelő lakást nem találnak; ehhez a lakásrendelet értelmében joguk van, de azért panaszait foglalkoztatásba és juttassák el a belügyi részorhoz. A lakók az államtitkár előterjesztését megköszönve távoztak.

Dr. Slager Dávid bukaresti [azelőtt a lugoji, (bánáti) ügyvéd irodáját Piata Amzei 15. bis 52. alól **Bucuresti, Str. Franklin 5. sz. alá** [az *Ateneu Roman* mellett] helyezte át.

* **A legjobb rum** essencia 65 lei, más essenciák 75 lei különkénti árban kaphatók Güek Henrik gyárában Oradea-Mare (Nagyvárad) a Cale Vict. (volt Kolozsvári-utca) 74. szám.

* **Karlsbadi porcellánárú, üdülőkörp** presei üvegáru és cseh táblalüveg érkezett nagy mennyiségben Fischer üvegüzletben Cluj, Piata Unirii 13.

* **Új üvegesítésű és tükrözött üveg** Nagyváradon. Egy igen fontos gyárvalással kapcsolódott Nagyvárad városának gyáripára. A gyár vállanyerőre van berendezve, gyárt mindennemű butortüvegeket, tükröket, tükrök újrafoncszerzása, Finn és Colltükörök gyártása, továbbá kilitásba van helyezve kézi és toalettükörök gyártása, mely Erdélyben és Romániában még nincsen. Az eddigiekből is kétségtelenül megállapítható, hogy ezen új vállalattal igen fontos gyáriparral kapcsolódott Nagyvárad ipara. A cég tulajdonosai: Péchy és társa Oradea-Mare, Strada Saguna [volt Kapucinus-utca] 20. sz.

* **Pöstyén** fészfürdőit összel és télen is kitűnően lehet használni. A Therman-szálló tudvaleg a források felélt épít. A fürdők zárt, fűtött folyók és sólétecsarnokokkal annak a lakásokkal egybekötve. Ideális tartózkodás a fürdőzők számára is. Felvilágosítások: *Union-Bank Részvénytársaság, Oradea-Mare.*

* **Áttulások** Magyarországra, Ausztriába, Csehszlovákiába, Németországra, Olaszországra, Franciaországra, Angliába, Amerikába stb. közvetlen összeköttetési folyton fix napiárfolyamon 24 óra alatt eszközöl, idegen pénzeket legutányosabban vesz és elad **Közgazdasági Bank** Cluj—Kolozsvár, Str. Memorandului (Unió-utca) 20.

* **Keresem Gross** Izsák 66. gy. ezredbeli őrmestert, aki 1918. márciusában irrt utóhátra a Szamaragubernai Troicki-lagerből, eddig életelt nem adott. Akik tudnak felőle felvilágosítást adni, írjanak **Gross Bélának** Mezőzáh.

A lap minden olvasójának boldog újévet kíván az Uj Kelet kiadóhivatala.

Összes rokonainak, ismerőseinek és jóbarátainak boldog új évet kíván **Özv. Léb Sámuel és családja.**

Összes rokonainak, ismerőseinek és jóbarátainak boldog új évet kíván **Léb Miksa és családja.**

Rokonainak, barátainak és ismerőseinek boldog új évet kíván **Mirsch Elek és családja.**

Basch Jenő és neje [Felsővisó] boldog új évet kíván rokonainak, barátainak és összes ismerőseinek.

* **Rosenfeld Lázár** ismerőseinek, barátainak és rokonainak boldog újévet kíván.

Blum Zsigmond és neje kellemes újévi ünnepeket kíván ezúton ismerőseinek és rokonainak. (Oradea-Mare.)

Blum Zsigmond a nagyváradai Cionista Szervezet főtitkára és a Zsidó Nemzeti Alap biztosa elvtársainak és jóismerőseinek kellemes újévi ünnepeket kíván.

Zsidókigondoskodások a Kaddistokról! Adakozzatok a Forbatra!

KÖZVETLEN

A valuta-ankétot elhalasztották. Bukarestből jelentik: A valuta ügyében a bankemberekkel tervezett tanácskozások csak a pénzügyminiszter visszatérése után fognak megkezdődni.

Új behozatali rendelet. Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” új behozatali rendeletet közöl, amely szerint megengedik: 1. a bevételt minden felhatalmazás nélkül azon cikkeknek és árumintáknak, amelyeknek behozatala eddig speciális rendelettel volt tiltva. 2. Fegyvert és municiót csak külön engedéllyel szabad behozni. 3. Minden áruért, ami az országba bejön, a vámot kívül külön díjat kell fizetni. Ez a külön díj a luxuscikkekre vonatkozólag 25 százalék.

A budapesti élesztő yarak exportja Romániába, Jugoszláviába és Csehszlovákiába. A budapesti élesztőgyárosok a legközelebbi napokban ülést tartanak és el fogják határozni, hogy fölemelik az élesztő árát. Az élesztőgyárosok is azzal indokolják drágasági akcióikat, hogy a korábbi nagymérvű ellanybulása folytán erősen emelkedtek a terményárak és ez megdrágítja a termései költségeit. Igaz, hogy az új szesztorvény észszerűen megnyirbálta az élesztőgyarak szesztermelését és igaz az is, hogy jelentékeny jövedelemtől eseten el. Az élesztőgyárosok állítása szerint ennek az iparnak a gyarmlása eddig nem tartottak lépést az árak emelkedésével. A gyarak most teljes erővel hozzá akarnak látni, hogy Romániába, Jugoszláviába és Csehszlovákiába exportálhassanak élesztőt.

Román bizottság Bécsben. Bukarestből jelentik: Deleanu, a kereskedelem és iparügyi minisztérium államtitkára, aki a bécsi mintavásárra kiküldött román delegáció vezetője volt, ma visszaérkezett Bukarestbe. A bizottság többi tagja még Bécsben maradt, hogy ott az elintézetlen problémákra megoldják.

Románia és Csehszlovákia gazdasági viszonya. Bukarestből jelentik: Vojnaba, a prágai mintavásár szervezőbizottságának a vezetője interjút adott az „Adeverul” munkatársának, melyben kijelenti, hogy Csehszlovákia és Románia között feltétlenül szükséges az ipari viszony tisztázása. Románia legjobb piaca Csehszlovákia, viszont a csehek Romániától buzát és nyersanyagot kaphatnak.

A beszarábiai bankok aranytartozása. Bukarestből jelentik: A beszarábiai bankok delegációja arra kérte Averescu miniszterelnököt, hogy engedje meg a harmincötmillió aranyat kitevő tartozásaik kifizetésének elhalasztását. A delegáció kijelentette, hogy a bankok központja eddig Monzskában, vagy Péterváron volt és most, hogy az összeköttetés megszakadt, a pénzt nem tudják kifizetni. A kormány ezt a javaslatot jóváhagyta és végleges döntés végett a szövetségek elé terjeszti.

Árverés. Bukarestből jelentik: A bukaresti élelmiszerraktárban felhalmozott árukat október 7-én fogják árverésen eladni. Az árverési ajánlatokat zárt borítékban kell az iparügyi minisztériumhoz felterjeszteni.

A bányatulajdonosok kongresszusa. Bukarestből írják: A bányatulajdonosok a jövő hó folyamán országos kongresszust tartanak, amelyen a bányáipar különböző feladatai ügyei kerülnek megvitatásra.

Valutapiac:

Bukarest, szept. 30. Márka 94—96, leva 77—79, font sterling 410—415, francia frank 790—800, svájci frank 19—19.20, olasz lira 420—425, grachma 470—475, dollár 108—110, arany 280—285, ezüst —, osztr. korona —, cseh korona —, szokol 118—121, Napoleon —, lengyel marka —, dinár 180—190, török lira —, magyar korona —.

Páris, szeptember 30. A leit Párisban 12 1/2 centimessel jegyezték.

Prága, szeptember 30. Let 81—, dinár —, marka 80.25, leva 6287, svájci frank 1634—, norvég korona 1164.50, dán korona 1644.50, svéd korona 2074.50, lira 376—, francia frank 660.50, font sterling 348—, dollar 92.75, osztr. kor. 335—, belga frank 660 1/2, lengyel marka 47 1/2, holland font 234 1/2, magyar kor. 13.85.

Zürich, szept. 30. Bukarest 515—, Berlin 495—, Amsterdam 184.25, Newyork 578—, London 2162—, Páris 4125—, Milano 2300—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stocholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 605—, Budapest 80—, Zágráb 250—, Buenosayres —, Varsó 7—, Bécs —, osztr. leb. kor. 26—.

Bécs, szept. 30. Lei 2225, dollár 2580—, belga frank —, francia frank 184—, svájci frank 459—, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 2710, leva —, lira 105—, márka 2200—, lengyel márka 84—, font sterling 9700—, rubel —, magyar korona 368, dinár 4350—.

Berlin, szept. 30. Amsterdam 3696.30, Brüsszel —, Kristiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 459.50, London 429.05, Newyork 115.38, Páris 834.15, Zürich 2017.95, Madrid 1508.45, Bécs 758—, Prága 123.10, Budapest 1648, Bukarest 108—.

Budapest, szept. 30. Lei 604—, font sterling —, leva —, dollár 717—, francia frank 5075—, márka 581—, lira 2865—, osztrák kor. 32—, rubel —, svájci frank —, szokol 713—, dinár 1210—, lengyel márka 10—, napoleon —, arany 2130.

SPORT.

Atlétikai verseny. Az Universitatea ma, vasárnap délután gazdag programmal atlétikai versenyt rendez.

Achduth Ib.—MSE ifj. 1:1 (0:0). A vezető gólt a második félidőben az Achduth rugta.

A kolozsvári nyomdászok nemrég alakult footballcsapata, a Tordai Törökös Sport Club csapatával tartama délután barátságos mérkőzést.

SZÍNHÁZ.

MAGYAR SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u.: A beoltott Adolár. (Operettujdonság 7-edzer. Olcsó helyárrakkal.)

Vasárnap este: A sárga csikó. (Szentgyörgyi István föllépésével. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 17. szám A.)

Hétfő: A vasgyáros. (Szentgyörgyi István föllépésével. Rendes helyárrakkal. Bérlet 18. szám, B.)

Kedd: Tosca. (Részben új szereposztással. Opera helyárrakkal. Operabérlet 6. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Szerda: Az obvitó. (Operettreprez. Részben új szereposztással. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 19. szám, C.)

Csütörtök: A fakir. (Ujdonság először. Premiér helyárrakkal. Premiérbérlet 5. szám.)

Péntek: A fakir. (Ujdonság, másodszer. Rendes napibérlet 20. szám, D. Rendes helyárrakkal.)

Szombat: A fakir. (Ujdonság, harmadszer. Rendes helyárrakkal. Rendes napibérlet 21. szám, A.)

Vasárnap d. u.: Hamupipóke. (Gyermek előadás, olcsó helyárrakkal.)

Vasárnap este: Leányvásár. (Operettreprez, új szereposztással. Rendes helyárrakkal. Rendes napibérlet 22. szám, B.)

Hétfő: A fakir. (Ujdonság, negyedszer. Rendes helyárrakkal. Rendes napibérlet 23. szám, C.)

A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Simsen és Delila. Saint Saens zsidó tárgyú operájával nyitotta meg a kolozsvári Román Nemzeti Opera ezidei évadját. A premier a „Simsen és Delila” első kolozsvári előadása volt. Az opera igazgatósága, rendezője és tagjai komoly értékű munkát végeztek. Az előadás mindvégig a legszebben sikerült. Lya Pop értékes alt hangja nagyszerűen érvényesült. Pavel Constantin, bár kezdetben némi indisponáltsággal küzdött, hatásosan használta ki hanganyagát. Nagy érdeme volt a sikerben N. Apostolescu baritonjának, akinek különösen a technikája említésre méltó. T. Gavrilescu basszbaritonja és M. Gheorghescu basszusa elismerést aratott. A harmadik felvonás balletbetételében Graciella Galusz prima-ballerina klasszikus táncot lejtett kifejező plasztikával. A rendezés Pavel Constantin érdeme. A precíz zenekar vezényletéért Robert Schuller vastapsot kapott. A kifogástalan kórust

Hermann Klee dirigálta. A balletbetéteket Ligeti József tanította be. A szereplőket minden felvonás után sokszor kitapsoltak (d.)

A színházi iroda hírei: A fakir. A jövő hét nagy színházi szenzációja Lakatos László új darabjának, a Fakirnak bemutatása lesz. Budapest közönsége negyedik hete valósággal lázban van, erről a briliáns technikájú, különös tárgyú, izgalmas meséjű új magyar drámáról beszél mindenki. A fakirt négy estére tüzték ki. Csütörtökre (premiérbérletben s premiérhelyárrakkal) péntekre, szombatra és az utána következő hétfőre. A szereposztás elsőrangú: Janovics Jenő, Poór Lili, Baróti Erzi, Táray, Oláh, Forgács, Mihályfi fogják a főszerepeket játszani. A fakirnak mind a négy előadásra már most meg lehet a jegyeket váltani. Hétfő: Vasgyáros. A tömeges jegyelővételből itélve egészen telt nézőtér fog tapasztalni hétfőn este a Vasgyáros szereplőinek. Tosca. Kedden este Puccini Tosca-ját adják s Scarpia szerepét ezuttal először fogja Kolozsvárott Sugár Frigyes énekelni. Vasárnapi előadások. Két előadás lesz ma a színházban: Délután fél négykor a Beoltott Adolár c. pompás, kacagató operettujdonság kerül színre, este fél nyolckor pedig a Sárga csikó-t adják, Szentgyörgyi Istvánnal a gelecséri pusztabíró szerepében.

Főszerekesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság
 Szerkesztőség: Calea Rep. Ferdinand (volt Vasar József-utca) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
 Fiókkiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
 Hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.
 Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként .... 30 lei

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiségben békebeli minőségű prima flor- és musslin-harisnya dívat színekben. Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban. Nagy választék női selyem-, gyapjú kabát- és átkötősbuzokban 1197

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
 CLUJ, FŐTÉR 13. SZÁM

Grünwald
Üvegesiszolda, tükörárugyár és épületüvegezési vállalata
 Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!
 Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/10 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára

Uj gyárvállalat
Üvegesiszolda és tükörárugyár
PÉCHY ÉS TÁRSA
 ORADEA-MARE. (NAGYVÁRAD) STR. SAGUNA (VOLT KAPUCINUS-UTCA) 20
 Készít tükröket, butorüvegeket, tükrök újrafoncsorozása, finn- és colltükrök gyártása

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmár-fele lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.
 Telefon 71 1268

Pontos és szolid kiszolgálás!

Enyobórt, filmárusulást Δ
 2478-1 minden mennyiségben, — legmagasabb árrban vesz az
 Δ **Ágveg-és Vegyipar Rt. Satu-Mare**

KÁVÉCSARNOK "קפה" és éttorem jóitalok, naponta friss házi sütemények

GRÜNFELD-nél

Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6
 Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!

Lámpaárunk!

Kristálytűhétt lámpacsövek
 Cseh táblaüveg
 Ornamentüveg és kitta
 Porcellánárak
 Préselt és csiszolt üvegarak
 dus szortirozásban raktáron vannak

KONLÓS TESTVÉREKNÉL
 ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
 KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT

A legjobb rum-essencia 65 lei,
 más essenciák 75 lei kg.-kénti
 árban kaphatók ...

Glück Henrik gyárában
 Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Viet. 1253
 (volt Kolozsvári-u.) 74

Ügyeljünk a cégre

Üvegesiszolda és tükörárugyár
PÉCHY ÉS TÁRSA
 ORADEA-MARE. (NAGYVÁRAD) STR. SAGUNA (VOLT KAPUCINUS-UTCA) 20
 Készít tükröket, butorüvegeket, tükrök újrafoncsorozása, finn- és colltükrök gyártása

Beszélgetés Bialikkal, a költővel

— Az Uj Kelet munkatársától —

Karlsbad, szept. hó. Társaságban csoportokban, kávéházban egyszerre csak összesugtak az emberek, elhalkították hangjukat s valaki nagyon áhitatosan kijelentette a szót:

— Bialik ist da.

Minden szem rajta volt. Az egész kongresszusnak különös varázst adott, hogy Bialik a legnagyobb élő héber költő is eljött. És Oroszországból jött, a zsidó szenvedések mi ztikus hazájából, ahol az ő csodás muzsikája, megrázóan szép dalai születtek. Az asztala körül csoportokban állottak az emberek és rajongó áhitattal figyeltek minden mozdulatát, minden szavát. Boldog volt, aki megfoghatta a kezét és egy szót valthatott vele. Weizmann és Bialik, — ez a két ember állott az érdeklődés középpontjában. Amikor ők beszéltek, kongresszuson vagy más gyűlekezeten, a hallgatók megtárt lélekkel prófétás megnyilatkozásokat vártak.

Mikor először láttam Bialikot, egészen kiábrándultam belőle. Kopasz, szürke, kövéredő ember. Csak ha beszélni kezd és rád függeszti beszédét, nagy szemet, akkor érzed, hogy igazi emberi nagyság az, aki veled beszél. Ezek a szemek, ezek a szomorú, nagy szemek egy egész nép rettentő szenvedéseit mesélik. Az egész arcon rajta van az atlat, borzalmas napok emléke. És Bialik mindenekelőtt ezekről a borzalmakról beszél, az orosz zsidóság nagy katasztrófájáról.

A pusztuló orosz zsidóság

— Az orosz zsidóság — mondotta — ez a hatalmas, kiapadhatatlan erőforrása népünknek teljesen tönkrement. Elpusztult a nagy gazdasági erő, amelyet az újjáépítés munkájában képviselt volna, de még szomorubb, hogy hanyatlóban van az orosz zsidóság kulturális ereje. A bolsevikiek, bár nem oly kegyetlenek a zsidókhoz, mint a fehér ellenforradalom, de egész szisztemájuk mégis odavezet, hogy lassan-lassan alámerül az egykor oly csodásan virágzó zsidó élet. Kulturális intézményeink ellen valóságos hadjáratot folytattak. Beeszták a héber iskolákat s az anyanyelv jogán jiddis iskolákba kényszerítik tanulóifjúságunkat. Iskolahelyiségeinket bezárták, elvették és most elrejtve sötét kis pincészekben folyik a megrázóan hősiességű küzdelem nyelvünkért és kultúránkért. Sok szülő egyáltalán nem járatta iskolába gyerekeit, semhogy a jiddis iskolába küldje.

— A tanulóifjúság körében a bolsevizmusnak szörnyen demoralizáló hatása volt. Különösen a jiddis iskolákban érezhető ez a demoralizátság. Hogy, most ne említsek, vannak iskolák, ahol a tanuló nyolevan százaléka verébajos lett, fiatal 14—15 éves lányok a prostitúció karjaiba hullottak. A szabad kritikai szellem kifejlődése odavezetett, hogy a tanítók ma már egyáltalán nem tudják felelősen tanítványjaikat. Az éhező gyermekek látják, hogy tanítójuk jobban él mint ők és gyakran elfordult már, hogy egyszerűen megverték a tanítót. A bolsevik iskolaprogram nagyon szép, de az éhhalállal küzdő országban nem lehet megvalósítani.

— A nyilvános cionista élet teljesen megszűnt. Először megpróbálkoztak magánházakban összejöveteleket rendezni, de ahol a „csékan“ (a titkos rendőrség) nyomára jött ilyenek, nemcsak hogy megbüntette a gyűlés résztvevőit, de a lakást is elrekvirálta. Megjegyzem, hogy a bolsevikiek a szocialistákra még jobban haragszanak, mint a polgári cionistákra. Olyan volt az életünk, mint egy rettentő börtönben. El voltunk vágva a világtól, el voltunk vágva a testvéreinktől s ha egy-egy külföldi zsidó újság jutott kezünkbe, boldogok voltunk. A kivándorlás láza fogta el az orosz zsidóság legnagyobb részét.

Megkérem Bialikot, mondja el, hogyan jött el Oroszországból.

A szabadulás

— Majdnem egy félévig tartott, — mondotta — amíg engedély kaphattunk a kormánytól az eltávozásra. Gorkij, akihez meleg

barátság fűz, kértem meg néhány író társammal együtt, hogy juttassa el kívánságunkat a kormányhoz. Kifejtettük, hogy nekünk héber íróknak az orosz állam nem veszi hasznunkat, hiszen egy olyan nyelven írunk, amelyet sem az iskolában, sem a sajtóban nem tárnak meg. Semmi értelme nincs ittmaradásunknak, tehát mint hasznavehetetlen elemeket engedjenek el. Gorkij a kérésünkkel személyesen ment el Leninhez, aki megígérte, hogy megadja elutasításunkhoz az engedélyt. Gorkij értesített, hogy az ígéret ellegere is célszerű lesz, ha személyesen meggyünk interválni. Kleinmann kollégámmal Moszkvába utaztam, ahol három hónapig kellett kilincselnem különböző hivataloknál, amíg végre kézhez kaptam utlevéleinket. A vezető politikusok, mint Csicserin és Lunacsarszki nagyon szívélyesen fogadtak, csak a zsidó népbiztonság gördített mindenütt akadályokat utunkba. Végül megkaptuk a várvárt szabadságlevelet és szerencsénkre éppen akkor érkezett Konstantinápolyból Odesszába egy kis hajó, amellyel elutazhattunk.

— Mint érdekes és a viszonyokra jellemző esetet meg kell említenem, hogy Moszkvában való tartózkodásunk alatt Gorkij, Lunacsarszki és Bruszov fényes irodalmi estélyt akartak rendezni tiszteletünkre. Már minden előkészület kész volt, amikor a zsidó komiszáriókus közbelépett és megakadályozta az estély megtartását. Azzal érvelték, hogy politikailag veszedelmes dolog, ha cionista, tehát ellenforradalmi írók ünneplését megengedik.

A héber irodalom jövője

A héber irodalomra terelődött a beszéd.

— A közvélemény még nem tudja, hogy a héber irodalom az utolsó években milyen hatalmas lendületet vett. Hiszen a legnagyobb művek még meg sem jelenhettek, mert az Oroszországban élő héber írók némaságra voltak kárhoztatva. Ha majd megjelennek ezek a könyvek és lefordítják az európai nyelvekre, akkor elfoglalja a héber irodalom a világirodalomban azt a vezető helyet, amely őt jogosan megilleti. A héber irodalom kilépést szük kereteiből és univerzálissá lett. Most megkezdhetjük végre szétszórt erőink összegyűjtését. Már Oroszországban alakítottunk „Dvir“ (a szó temploma) néven egy héber irodalmi társaságot, amelyben egyesíteni akartuk az összes héber írókat. Nagy összegeket gyűjtöttünk erre a célra, de márkódésünket nem kezdhettük meg, mert nem adhattunk ki héber könyveket.

— Most itt fogjuk folytatni ezt a félbemaradt vállalkozást. A központja az egyesületnek Palesztina lesz, de a galutban is lesznek fiókjaink. Megszervezzük a héber irodalom összes alkotóerőit, hogy tervszerűen fejleszthessük irodalmunkat. Magas nivóju és szép kiállítású könyveket fogunk az olvasóközönség kezébe adni. Autentikus fórumot akarunk teremteni a héber irodalom számára, hogy az olvasók tudják, hogy az a könyv, amit mi adunk ki, valóban jó. Vállalkozásunknak szociális célja is van. Meg akarjuk kimélni a héber írókat a kizsákmányolástól. Alapjába véve az irodalmi egyesület főtevékenysége a könyvkiadás lesz, amely azonban nem az üzletre fogja helyezni a súlyt, hanem az igazi irodalom támogatására. Már eddig számos kéziratunk van. Oroszországból körülbelül 2500 nyomtatott iv (40.000 oldal) terjedelmű kéziratot hoztunk magunkkal az új héber irodalom nagyszerű alkotásait, amelyek kiadásra várnak. Valószínűleg beolvadnak ebbe a kiadóvállalatba a már létező „Moria“ és „Onanüt“ héber kiadóvállalatok is. Célunk elérésére egy részvénytársaságot alakítunk, amelyre nem-sokára megindítjuk a részvényjegyzést.

Bialik jövő tervéi

Saját irodalmi terveiről Bialik ezeket mondotta:

— Nem szeretek jövő tervekről beszélni, mert az utóbbi évek tapasztalatai arra tanítottak, hogy ne tervezessünk a messze jövőre. Nemrég jelent meg „Resumot“ címen memoárszerű művem első kötete, amelyet még három

fog követni. Van egy nagy tervem, amelynek megvalósítása szorosán összefügg irodalmi egyesületünk sikerével, ez a „Chatima“. (Lezárás.) Tulajdonképpen megörögzítése, kánonizálása lenne ez a mai héber irodalomnak. A Chatima az egészséges kritikájú szelekcio révén lekrisztályosítása lesz az egyetemes héber szépirodásnak, vagyis minden igazi értéknek, amelyet ez az irodalom képvisel. Kezdve a bibliától, a misnán, a talmudon, a középkori bölcsészeti és lírai irodalmon át egészen a mai napig mindent, amit a zsidó ész és tehetség alkotott.

Megkérdem Bialikot, ismeri-e Avigdor Feuersteint, a Budapestről felszámazott héber költőt.

— Ismerem — feleli — sőt nagyon szeretem. Izmos, kivételes tehetség. Egyike a legjobb moderneknek. Az utóbbi években Oda zsidóban tartózkodott és gyakran találkoztunk. Ő is velem együtt emigrált Oroszországból. Most Palesztinába utazott, ahol tovább folytatja irodalmi tevékenységét. Sokat beszéltem nekem a magyar Ady Endréről, akit az ő fordításain keresztül ismertem meg. Ady nagy költő volt, egyike a világirodalom nagyjainak. m. e.

Bukarestben elfogtak egy kolozsvári ékszerlovaját

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az „Uj Kelet“ hirt adott arról, hogy dr. Kálmán József Bocskai-tér 8. számú lakásába néhány nappal ezelőtt ismeretlen tettesek betörték és elvették egy ékszerkelet és aranyemléket tartalmazó vaskazettát. A károsultak akkor azonnal jelentették az esetet a rendőrségen, ahol Andreescu büntügyi rendőrkapitány vette kezébe a nagyanyu ügyet. Dr. Kálmánék előadása szerint a kazettában a családjukhoz tartozó dr. Koleszár orvosnak egy renkiivül értékes briliánsgyűrűje is benne volt, amelyet Koleszár, sub auspiciis regis, doktorrá avatása alkalmával Ferencz József monogramjával kapott. Volt ezenkívül a kazettában két aranyóra és két aranylánc. Andreescu kapitány Rosenfeld Ignác és Marcozán detektiveknek adta ki az ügyet nyomozás céljából. Az első nyomok a kolozsvári sporttelep felé vezettek. A telep háta mögött különféle irásokat találtak, amelyek a kazettából valók voltak. Valószínűnek látszott, hogy a betörők itt osztozkodtak a kazetta tartalmán. A sporttéri nyomokon továbbhaladva, a detektivek elfogták Rác József szilagy-dombi illetőségű fiatalembert, aki vallomása során beismerte, hogy a betörést Klein Viktor budapesti származású cukrászsegéddel ő követte el. Vallomásából az is kiderült, hogy Klein Viktor az osztozkodás után Bukarestbe utazott.

Mult héten kedden Rosenfeld és Marcozán detektivek az elfogott Rác Józseffel leutaztak Bukarestbe. Megérkezésükkor jelentkeztek az ötödik brigád fogházparancsnokánál, ahol Rácot — a detektivek munkája idejére — őrizet alá helyezték. Ugyanekkor a bukaresti központi rendőrprefekturától nyomozásukhoz segítséget kértek a rendőrprefektus azonban kijelentette, hogy a nagy személyzet hiány miatt kérésüknek, legnagyobb sajnálatára, nem tehet eleget.

A fővárosban magáramaradt két detektiv az eddigi nyomokon továbbhaladva igyekezett folytatni a nyomozást. Először a külvárosokat keresték fel. A különböző lebujszókban és kétes kávéházakban több ismerősre akadtak. Kézrekerítették Boros Ignácot, aki résztvevett a kolozsvári kriptabetörésben és az ügyészség fogházából alig néhány héttel ezelőtt megszökött. Ugyancsak elfogták Illés Györgyöt, aki egy évvel ezelőtt a Goldfried-betörést követte el és szintén szökésben volt. Ezeknek az információ alapján csütörtökön Klein Viktort is megtalálták. Egy magánházban rejtőzött és mikor a detektivek rányitottak, ijedségében azonnal vallani kezdett. Rosenfeld detektivet már régebről ismerte és Rác mellett, aki Rosenfeld nyomában a szobába lépett, a hazudozás teljesen hiabavalónak látszott. Az ékszerkelet azonban sehogy sem akarta előadni. A detektiveknek le kellett vetkőznetniük, ruháit végigtapogatniuk, míg a drágaságok előkerültek. A királyi gyűrű az alsónadrágjába volt bevarrva. Egy lánc és egy óra a kabátbélésben volt.

Klein Viktor vallomásából kiderült, hogy az ékszerkelet már megkísérelte eladni, de minthogy 5 félmillió magyar koronát kért a gyűrűért és csak harmincezer leit ígérték érte, jobb üzletre várt.

A két detektiv a nyomozás sikeres befejezése után jelentkezett a bukaresti rendőrprefektusnál, aki őket, mintegy kétszáz összehívott rendőrtiszt és rendőrbiztos előtt melegen megdicsérette. Klein Viktort és Rác Józsefet visszahozták Kolozsvárra.

A német szociáldemokraták együttműködnek a német néppárttal

A többségi szocialisták résztvesznek a kormányzásban — A szankciók megszüntetésének hatása Németországban — Az angol-ír konfliktus — A görögök háborújának katasztrófális összeomlása — Az angol-olasz egyezmény

— Az Új Kelet tudósítójától —

Berlin, szept. 30. A birodalmi kormány kiegészítésére Ebert köztársasági elnök és Wirth kancellár tanácskozást folytatnak a néppárt és a többségi szociáldemokraták vezetőivel. A koalíció kibővítésével reméli a birodalmi kormány azt a lappangó nyugtalanságot megszüntetni, amely a köztársaság fennállása óta veszélyezteti Németország belső békéjét.

A szociáldemokrata párt kormányzási tulsúlya a legutóbbi választások óta teljesen megszűnt. A többségi szocialisták a választásokon jelentékeny számu mandátumot veszítettek, részben a centrum, részben a független szocialisták javára. Az új kormányban kizárólag a polgári pártok vettek részt. A legutóbbi események azonban arra kényszerítették a birodalmi kormányt, hogy újabb erőket vonjon a kormányzásba. Ezzel határozottabban remél védekezhetni a reakció támadásai ellen.

A birodalmi kormány kiegészítésére lökést voltaképen a görlltzi szocialista kongresszus adott, amely 290 szavazattal 67 ellen

hozzájárult a német néppárttal való együttműködéshez.

A német néppárt vezetősége a határozathozatal után kommunikét tett közzé, amelyben üdvözlöi az együttműködés gondolatát és újból hitet tesz a köztársasági államforma mellett. A szociáldemokraták és a néppártiak között az együttműködésre már megindultak a tárgyalások. Az együttműködő pártoknak semleges centrumból jellege lesz. Az új politikai alakulat természetes következménye, hogy a szociáldemokraták résztvesznek a kormányzásban és ezzel az összes köztársasági pártok

együttesen veszik fel a harcot a monarchisták ellen.

A kormány újalakítása valószínűleg a legközelebbi jövőben meg fog történni. A „Times” a németországi lappangó kormányválsággal foglalkozik és beavatott forrásból azt jósolja, hogy a jelenlegi kormányt olyan kormány fogja felváltani, amelyben Sinnes személyes hívei vesznek részt. Ez a kormány szerinte makacsul szembe fog helyezkedni az antanttal és a békeszerződés revízióját fogja követelni.

A német lapokat most a kormányválságon kívül a Rajna-szankciók megszüntetése foglalkoztatja. A „Berliner Tageblatt” első nyen kimerítő cikkben foglalkozik a Rajna-szankciók megszüntetésének jelentőségével. A lap azt a Wirth-kormány sikerének tekinti és azt írja, hogy az első lépés a

Németország és Franciaország közötti normális viszony helyreállítására.

A berlini lapok sokat foglalkoznak most ismét a felszólítási kérdéssel is. A német és lengyel munkásszindikátusok titkára memorandumot terjesztett a népszövetség tanácsa elé. Ebben felszólítja a népszövetség tanácsát, hogy mielőtt a felszólítási kérdésben meghozza döntését, hallgasson meg Felsőszilézia munkásait is. A felszólítási németek szintén kérelemmel fordultak a népszövetséghez. Arra kéri a népszövetséget, hogy Felsősziléziát csatlósítsa Németországhoz. A népszövetségi tanács október közepére hozza meg a döntését. A tárgyalások ebben a kérdésben néhány nap múlva megkezdődnek. Ezekre a tárgyalásokra meghívják két felszólítási német és két lengyel nagypártot, akiket

miel szankciókat fognak megállítani.

Az angol kormányt de Valerához intézett legutóbbi jegyzékét most tette közzé a kormány. Ez a jegyzék egészen röviden megismerteti az előző jegyzékben foglaltakat. Lloyd George ismét hangsúlyozza benne, hogy az angol kormány nem változtathat politikáján, meg kell maradnia ahhoz a határozatához, hogy

Irország a brit birodalomnak elszakíthatatlan része. A jegyzék október 2-ra tanácskozássra hívja meg az ir megbízottakat. Bár az angol és ir álláspont merőben ellentétes,

az irek mégis elfogadták a meghívást

és megindítják a tárgyalást az angolokkal. Meggyezésre ezek szerint igen kevés a remény.

Kemal csapatai három oldalról nyomulnak Brüssza és Szmirna felé. E két város komoly veszedelembe forog. Stergiados, Szmirna parancsnoka Athénba érkezett, ahol tárgyalásokat kezdett Gumarisz miniszterelnökkel. Tegnap minisztertanácsot tartottak, amelyen részt vett Stergiados is. Ismertette Szmirna helyzetét és jelentést tett a megszállt kisázsiai területek közigazgatásáról. Bár a görögök cáfolják Eski Sehir elesését, kétségtelen, hogy a görögök elvesztették a háborút. A fronton a csapatok között nagy a lehangoltág és kedvetlenség. Konstantin király kénytelen volt napiparancsban közölni a csapatokkal, hogy

a háború he van fejezve.

Magában Görögországban is nagy a nyugtalanság, a fővárosban erős antimiliarista és antidinasztikus mozgalom indult meg. A mozgalom a vidékre is kiterjedt. A kormány elrendelte a táviró és levélcenzurát. A „Daily Mail” jelentése szerint a görögök békejavaslattal fordultak Kemalékhoz, amelyre az argorai kormány nem is válaszolt.

Azt az egyezményt, amelyet Anglia és Olaszország Albánia függetlenségére megkötött, ma írták alá. Anglia az egyezmény aláírása után jegyzékét intézett a szövetséges kormányokhoz, amelyben kéri azokat, hogy

Albánia 1913. évi határait tartsák tisztelben.

Az egyezményről Anglia és Olaszország jelentést tett a nagykövetek tanácsának. A nagykövetek tanácsa az új szerződést tudomásul vette és futárral küldte Genfba a népszövetséghez jóváhagyás végett. A szövetséges hatalmak jegyzékben fordultak Jugoszláviához és arra kérték, hogy vonja vissza csapatait az albán határról és ismerje el Albánia 1913. évi határait. Ha Jugoszlávia megtagadná ennek teljesítését, a szövetségesek kénytelenek lennének megtenni a szükséges lépéseket. Görögországnak a nagykövetek tanácsa elé terjesztett felelőszövegét az albán kérdésben a nagykövetek tanácsa visszautasította.

Anglia válsága

London, szept. 30. A munkanélküliek szervezetei óriási agitációba kezdtek. Az ország minden nagyobb centrumában nagy tüntetések vannak, amelyek naponként egyre hevesebb és veszedelemes felleglet öltönek. Londonban egy miniszteri bizottság már hetek óta tanulmányozza a munkanélküliség leküzdésének módjait, de a munkásszervezetek törekvéseiben nem támogatják.

A londoni munkapárti kerületi polgármesterek a bizottság munkájának lassúsága miatt Lloyd George-ot akarták tárgyalni, aki most Skóciában nyaral. Lloyd George erre tudtukra adta, hogy nem fogadhatja őket. A polgármesterek ismételték kívánságukat, mire Lloyd George újragadó választ adott.

Ere a polgármesterek táviratilag értesítették Lloyd George-ot, hogy minden esetre fel fogják keresni és addig fognak várakozni, amíg majd fogadja őket. Igeretükhöz képest a válasz levarrása nélkül Inverness-be utaztak, ahol a miniszterelnök most üdül. A polgármesterek fenyegető magatartására Lloyd George pryosa azt mondotta, hogy paciense egészségi állapota nem engedi meg, hogy fogadja őket. Időközben Lloyd George minisztertanácsával érintkezett és elhatározta, hogy csütörtökön az invernessi polgármesterei hivatalban minisztertanács lesz, mely a munkanélküliség kérdésével fog foglalkozni.

HIREK

AZ UJ KELET

Szerkesztőség: ... 977
Kiadóhivatal: ... 844
Zs. N. Sz. ... 558

5682

Egy év pergett le megint. A történelem forqandóságában nem ugynevezett nagy esztendő. Nem váltakoznak benne hősi hónapok; az emberek, a Teremtés koronái nem haraptak egymás torkába, mint a közelmúlt vértől borús éveiben. A mi történetünk azonban vértől piroslott, ártatlanok kiontott vértől és egy új élet derengő hajnalától.

Romániába ezrével szöktek halálfelelmentőt dermedt tekintetű testvéreink. Az ukrán pokolból menekültek, ahol zsidók hekatombái hevernek. És másfelől láttuk a világ zsidóit nagy tervek reményétől kigyulladás.

Előre! Előre! állott minden homlok és a rögös, széles országút megnyílt és mi megyünk előre, Kelet felé. Verejtékes a homlokunk, inaink feszülnek, sebeket kapunk az uton, de meg nem roskadunk.

Es az új év fordulóján fohászkodunk és köszöntésünk:
L'ana habaa Bjerusalajim!

— Az Új Kelet ünnepi száma ma 16 oldalon jelent meg gazdag, ünnepi tartalommal. Kaczer Illés és Ujvári Péter mesteri tollal megirt cikkei méltóan tükrözik a nagy ünnep komoly hangulatát és jelentőségét. A me lékletlen a szépirodalom dominál. Erdekös, szórakoztató olvasmányt akarunk adni olvasóinknak az ünnepre. A kétnapos ünnep miatt lapunk legközelebbi száma szerdán reggel, a rendes időben jelenik meg.

— Goga miniszter átutazott Kolozsváron. Goga Octávia szepművészeti miniszter, mint azt az Új Kelet megírta, Nagyváradon a püspöki eskütételé a kormányt fogja képviselni. A miniszter ma délután átutazott Kolozsváron, ahol a vasutalton náson Dianu esperes, Tanasescu államtitkár és Isacu Emil író, színházi főfelügyelő jelent meg tiszteletére. A miniszter körülbelül másfélórás várakozás után folytatja útját Nagyvárad felé, ahonnan a helyi egyházi ünnepségek után csucaai birtokára utazik vissza.

— Keren Hájjeszód-munka Amerikában és Délafrikában. Londonból taviratozzák az Új Keletnek: Vladimir Jabotinszki a közeli napokban Amerikába indul és ugyanakkor Semarja Lewin Délafrikába megy. Mindkét vezetőférfi utjának célja, hogy a Keren Hájjeszód-kampányt Amerikában és Délafrikában megalapozzák.

— A zsidó katonák szabadságolása. Dr. Niemerover bukaresti főrabbi értesítette az Erdélyi és Bánati Rabbiegyesület elnökét, dr. Eisler Mátyás kolozsvári főrabbit, a hadügyminiszter rendelkezéssel intézkedett, hogy a zsidó katonák roshassána két napjára és jomkippurok szabadságot kapjanak. A rabbikra tartozik most már, hogy ott, ahová nem érkezett meg a rendelet, szorgalmazzák annak végrehajtását.

— Ma íktatják be a nagyváradi metropolitát. Nagyváradról jelentik: Vasárnap, október másodikon lesz Giorogariu Romulus nagyváradi metropolita végleges beiktatása. Az ünnepséghez számtalan polgári és katonai előkelőség jelentette be részvételét és a vidékről való megérkezését. Tegnap Balan nagyzebeni érsek-metropolita, az erdélyi görögkeleti egyházak feje, is ideérkezett. A hivatalos recepció szombaton délelőtt 11 órakor volt a Posta-utcai görögkatolikus püspökség székházában. Vasárnap, hatfőn, kedden és szerdán az ünnepségen résztvevő egyházi előkelőségek egyházi tanácskozást tartanak, amelyre eddig már több mint ötven görögkeleti lelkész jelentette be megérkezését.

„UNIREA“
 Societate anonimă pentru industria de boabe și biscuții etc. și cartonaje
POST „TÖRÖK“ S. A.
 STRADA ANTON PANU No. 6. — CLUJ
 POST KRIZA-U. No. 6. Telefon 7-57

BREMEN — AMERICA — CANADA
 legnagyobb és leggyorsabb hajók
Norddeutscher Lloyd Bremen
 2428-1 romániai főügynökség: „MERCUR“ Lucaresti Calea Mosilor 51
 Tehetséges ügyes ügyönkök kerestetnek

CIMKÉK, PLAKATOK, RÉSZVÉNYEKÉSGYETEMI JEGYZETEK
 a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítenek
BAGA ISTVÁN
 litografiai műintézetben
 Cluj, Str. Iorga (Jókai-u.) 2
 A legrégebbi cluji grafikai műintézet, kibővítvén a legmodernebb gépekkel, egytől akár hány színiig készít megrendelésre pontosan, bármely kompl. kait grafikai munkát

Festék, lack és anyagru üzlet
Rados M. és Tsa
 Cluj, Reg. Ferdinand No. 21. (volt Wesselényi-utca)

GANZ
 villamosági részvén. társ. üzemi vezetésére: 975-1
 Piata Mihailu VII. Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota)

FRÄNKEL EMÁNUEL és KLEIN SÁMOEL
 1196 **kézműru nagykereskedése**
 Cluj, Piata VII. Mihailu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

CURKORNA és CSOROLÁDE KARTÁR
 LUSZIG és NUSSBÄCHER Calea Regele Ferdinand No. 31
 Szállítunk postán, utánvét mellett.

Alulírott értesítem a nagyérdemű közönséget hogy az általam alapított **METROPOL KÁVÉHÁZ** vezetését újból átvettem s azt régi szakszerűséggel fogom kezelni, hogy ezáltal a multban tapasztalt jóindulatu pártfogást újólag is kiérdemeljem
 Teljes tisztelettel — **LÓWY JÓZSEF**, kávé

A Temesvári Gyapjúipar Rt.
 -kolozsvári fióküzletében:
 Gal. VI. torlat (Kossuth Lajos u.) 24
 eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
 En-gros és en-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

KÖNIG MIKSA
 nemzetközi szállítási vállalat
 ARAD

2566-1
 Képviselve Európa minden nagyobb városában, Elvállal szállítmányokat külföldre és külföldről minden irányban. Pénzügyminiszteri engedélyezett vámügynökség. — Darabárúkat szállít biztosítással, teljes szavatossággal a Franco Romana Általános Biztosító Részvénytársaság által

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirei (v. Mátyás király-tér) 23
 Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányába. — Fuvardíjvisztartási és földvizszaki iroda.

BLUMENFELD és SIMON RT. CLUJ 1208 Éde, széchenyi kereskedés, likőr- és rumkereskedés, és rumgyár
 Ajánlja saját főzött szilva-, seprőláncját és cognacját, kitűnő likőr- és rumkülönlegességeit, valamint línon uradalmi fajborait
Str. Julia Maria (v. Szentegyház-u.) 22

Kész nyári ruhák, hölgyek és leánykák részére érkeztek **SIPOS JENŐ** céghez — Pótlár 17. szám.

CAROL LASSEN
 nemzetközi szállítási vállalat
 CLUJ, PIATA UNIREI No. 4

Elvállal bármily szállítást bel- és külföldre. — Fiókok és képviselők a kontinens minden nagyobb városában — és kikötőjében.

Gyorsított nagyszállítmányok

Prompt felvilágosítások szállítási és fuvarszámítási ügyekben ::

Saját fuvarreklamációs iroda

Szenzációsan olcsó könyvek!

Zengő hárfa
 Buber, Bialik, Móricz Rosenfeld, Kiss József, Veér Andor stb. kiváló írók válogatott műveiből összeállította: **Dr. Báu Margit**. Árát költve 12 lej

Zsidó reneszánsz
 Irta: Grottó Mór. Árát költve 12 lej

Kapható az UJ KELET kiadóváltójában, Szentlélek-utca 1 szám alatt

Bécsi kalap- és uridivat-újdonságok megérkeztek **STEIN**
 kalap- és uridivat-üzletébe Cluj-Kölcsvár, Cal. Reg. Ferdinand (Pannonia-szálloda mellett)

KLEIN és LAZAR
 nemzetközi szállítási vállalat
 Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarty) 2.
 Rendszeres gyűjtő és vagonforgalom a külföld valamint belföld minden irányból és irányába
 Kirendeltség a curtici határállomáson

„METEOR“ PALAGYÁR R.-T.
 Fagyivásárhely, Biharmegye
 Ajánlja — elsőrangú Hotschek-gépen készült cellulóz-mentés asbest palagyártmányait. A jelenkor elismerten legjobb fedőanyaga tűzbiztos, tartós, könnyű és tetszetős. 2606-1

Szarú- és csontdragyár R.-T. Cluj
 Szarú, szaruhegyet, aggancsot, hústást és csontot, valamint mindennemű fűrész- és csontanyagot legmagasabb napiárban vásárol

Legelősebb elsőrendű **szalámi** és naponta frissen készült hideg félvágottak kaphatók a 1958
szalámi és Szalámigyár R.T.-nél Cluj, G. Baritiu (Malom-utca) 8. szám alatt
 Vidéki megrendeléseket postán, utánvét en-gros arban — pontosan eszközünk **ÁRJEGYZÉK ÉS INGYEN!**
BOVITZ és WEINSTOCK

Szeptember 26-án nyílik meg **ENGROS és DETAIL**
 női- és leányka konfektio-üzem
 Mértékutáni rendelések 24 óratt. Állandó választék kész modell-kabátokban.
BAUMZWEIG, Bethlen-u. 15. — Félémelet

CITROM
 és mazsola nagyobb mennyiségben a napokban érkezik
LÉB FIVÉREK CLUJ, Piata Mih. VII. (v. Széchenyi-tér) 8
 TELEFON 471 TELEFON

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Német, angol, román, francia, magyar fordításokat vállalok. Cím a szerkesztőségben.

Jó zsidó házból barna, karcsu, vigye délyű, komoly gondolkodású, leánykával leveleznék magyar, német nyelven „Léleklet” jelígre

Angol, francia, német nyelvekből oktatók. Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 16. 2583-I

IZR. nevelő elemi, polgári sikerrel oktató, háztartásban segít, állást keres. Cím: Galamb-utca 13 2614-I

Egyetemi hallgató, ki rabbi kurzust is végzett, ellátás ellenében tanítást vállalja. — Ajánlatokat „Héber” jelígre a kiadóhivatalba kérek.

Főiskolai hallgató lakásért gimnázisták tanítását vállalja. — Ajánlatokat Weinberger névre kiadóhivatalba kérek.

Diesel gépészt keresünk főbb évi gyakorlati, megfelelő vizsgálati és szolgálati bizonyítványokkal. — Ajánlatokat „Diesel” jelígre kiadóhivatalba kérünk

Jékarban levő ócska ablakokat, ajtókat, lehetőleg egyenértékű, megvételre keresek. Címeket a kiadóhivatalba.

Wilner P. W. zu verkaufen mit 20 zwanzig lederbänder feinsten Zustand P. W. Balbans Sieben leubänder. Zusammen 5600 lei Heilbrum Sándor Baia-Mare

Főtér közelében keres két intelligens fiatalember butorozott szobát. — Cím a kiadóhivatalban.

Magános urinónél szigorító orvosnő lakást keres Levelekét „Tanulni szeretnék” jelígre a kiadóhivatalba kérek.

Mider készíttést és alakítást olcsón vállalok. Stern Antalné, Heltai-u. 16.

A közönség figyelmébe!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy újonnan átalakított műhelyemben módomban van a közönség legkényesebb izlésének is eleget tenni. Műhelyemben allandó kész cipők kaphatók. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri **IZRAEL ALADÁR**

A világhírű

Kerpel kézfimomító Kerpel szappan Kerpel Bébészappan Kerpel hintőpor

kapható kicsinyben és nagyban

Rózsa nagydrogeriában Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26 Mátyás kir. tér — 1266

Grósz Adolf

orth. ש.ר. vendéglője Nagyvárad, (Zöldfa-u.) Str. Nicolae Jorga 10

Zongorák:

rövid keresztűros, — pianínók, perzsaszőnyegek, antik butorok és porcellánok intányosan kerülnek eladásra

Sternberg régtségek-kereskedőnél ORADEA-MARE, SZT. LÁSZLO-TÉR 2

Baumzweig, Rosenfeld & Co.

a főpostával szemben

Gyapju férfi-szővet 140 széles 80 lei

Megérkeztek a legújabb női kabát és costum-különlegességek

Férfi-szővetek nagy választékban!

Feladási hirdelmény

A petroszi erdőkezelőség Nagybár község (Hunyad megye) határában, vasútállomás: Livádia elfekvő 554 kat. holdas erdejében található faállomány — melynek engedélyezett fakihasznaási joga 1926. évi december hó 31. szől — 14 km. iparvasuttal, vagonetkekkel, összes szűkegás gazdasági és műszaki felszereléssel teljesen funkcionális állapotban 1921. évi október hó 20-án délelőtt 10 órakor Nagybár község n irásbeli zárt ajánlattal egybekötött nyilvános, szóbeli árverésen szabadkézből eladja.

A versenyzők kötelesek az árverés megkezdése előtt a felajánlandó összeg 10%-át készpénzben, vagy azt helyettesíthető szabályos bankgarancia levélben bantpénz gyanánt az erdőkezelőségnél letenni és ajánlataikban a fizetési módzataikat is kifejezésre juttatni. Az irásbeli ajánlatok felett, melyek a szóbeli árverés előtt nyújtandók be, a kiküldött meghatalmazott 1921. évi október 20-án déli 12 órakor határoz.

Fizetési és egyéb feltételek fenti erdőkezelőségnél megtudhatók és kívánatra postán az erdőkezelőségnél megküldetnek.

Erdőkezelőség, Nagybár. (Hunyad m.) vasútállomás: Livádia.

En-gros és en-detail
Cimj, (Kolozsvár) Str. Londrei (Fosszu-u.) I.
Tornavivoda mellett — Telefon: 14-76

Hala de Coloniale FÜSZER CSARNOK
fűszer- és csmege-üzlet

Egy próbavásárlás meggyőzi Önt áraink hihetetlen olcsóságáról, pontos és figyelmes kiszolgálásainkról

יצא לאור ספר "דור רביעי" על מסי חולין מאת הרב הגאון מרה משה שמואל גלאזנר אב"ד דמ"ק קלויזענבורג מחירו 100 לעי, מכורד 120 לעי. הרוצה להשיגו יפנה אל המחבר שלישיא.

ש.ר. SZALÁMI ש.ר.
és mindennemű füstölt-átu, prima minőségű postacsomagokban, utánvét mellett bárhova szállít legolcsóbban

FRIEDMANN HERMANN SZALÁMIGYÁRA
Satu-Mare (Szatmár)

A szatmári főrabbi által kiállított hechsereivel kívánatra bármikor készséggel szolgálók

„URSU” KÉZMŰÁRU NAGYKERESKEDEÉS
Piata Mihail Vit. (Széchenyi-tér) 26

Olasz, angol és cseh áruk nagyban

Hochteill Ignác
1200 bórkereskedése
Piata M. Vitenzul 40. (Széchenyi-tér) a nagy vashíd mellett

Kérjenek árjegyzéket!

Szállítás megkezdődik! Faiskolák- és szállítóványtelepek Részvénytársaság

Ambosy, Fischer és Társa Aiad-Nagyenyed

PYRAM
TERPENTINES CIPÖRRÉM

Valódi minőségben mindenüft ismét kapható

Gyönyörű modellek

érkeztek női toulettek, leányka- és fu kötőt ruhákban

Különlegességek!

Mindennemű kötöttárak nagy választékban

IMRE LAJOS,
Wesselényi- és Szép-utca sarok

Parfumerie „IDEAL” illatszertár
TARGU-MURES-MAROSVÁSÁRHELY, FŐTÉR 5. SZÁM